

Kleine landschapselementen

Andere uitgaven uit de reeks
'Kleine landschapselementen':

Hoogstamfruitbomen
Houtkanten en graften
Holle wegen
Poelen
Hagen en heggen
Klein historisch erfgoed
Knotbomen

Graslanden

Graslanden

Een **grasland** bestaat voornamelijk uit grassen en kruidachtige begroeiingen. De meeste graslanden zijn cultuurgraslanden die gebruikt worden als weiland of als hooiland. Hier is de grasproductie erg belangrijk. Bloemrijke of soortenrijke graslanden daarentegen zijn langer bestaande graslanden met plantensoorten die op een natuurlijke manier ontstaan zijn en dus niet ingezaaid werden. Zij hebben vaak een hoge biodiversiteit en natuurwaarden en krijgen in Haspengouw en Voeren de nodige aandacht.

Er zijn verschillende benamingen voor graslanden: een **gazon** wordt vaak gemaaid en bestaat meestal alleen maar uit grassen. De biodiversiteit is erg laag.

Een **hooiland** daarentegen maai je meestal twee keer per jaar en wordt gebruikt om hooi van te oogsten. Onbemeste hooilanden hebben een hoge soortenrijkdom van bloemen en insecten.

De term **weiland** duidt op een grasland dat begrast wordt door dieren.

Een **hooiweide** is dan weer een combinatie van eerst maaien met hooien, en in het najaar nabegrazing.

Een **ruigte** tenslotte bestaat voornamelijk uit grotere, meestal doorlevende planten met een minder frequent beheer. Op deze percelen gebeurt er in sommige jaren geen beheer.

Bloemrijke graslanden bekom je door 2 keer per jaar te maaien met afvoer (= hooien). In het algemeen maai je een eerste keer vanaf half juni en een tweede keer vanaf half september. De hooidata kunnen wat variëren naar gelang de vochtigheidsgraad, de voedselrijkdom en de bodemgesteldheid. Zo maai en hooi je graslanden met dominante soorten zoals gestreepte witbol (duidt op een voedselrijke bodem) best vroeg genoeg, reeds in april, en dit verschillende jaren na elkaar om een soortenrijk grasland te bekomen. Het ontwikkelen van soortenrijke graslanden vraagt veel tijd, geduld en een volgehouden beheer.

Tenslotte worden soortenrijke graslanden in regel nooit bemest of omgeploegd. Pesticidegebruik is uit den boze: het is de belangrijkste oorzaak voor het verdwijnen van wilde planten. Bovendien is het niet nodig om graslanden opnieuw in te zaaien, spontane vestiging van soorten geniet de voorkeur. Het

gebruik van bloemenmengsels wordt afgeraden omdat ze vaak streekvreemde soorten bevatten en ook slechts een tijdelijk bloemrijk effect opleveren.

Verwijderen van houtige opslag

Als je geen beheer toepast zal je grasland verruigen en stilaan verbossen. Bossen zijn uiteraard heel waardevol, maar op sommige plaatsen zijn bloemrijke graslanden meer aangewezen voor de biodiversiteit. Een goede variatie tussen een gesloten en open landschap is voor tal van planten en dieren ideaal.

Aanplant bomen

Wil je hoogstammige bomen aanplanten dan is een ruim plantverband (bv. 20 op 20m) belangrijk. Wanneer ze uitgroeien tot volwassen bomen zal, door het schaduweffect in combinatie met het vallen van bladeren, een minder bloemrijk grasland ontstaan. Een ruim plantverband vergemakkelijkt ook het maai- en hooilandbeheer.

Natuurwaarde voor de fauna

De aanwezigheid van een soortenrijke en gevarieerde vegetatie is de eerste vereiste voor een grote soortenrijkdom aan insecten, vogels en kleine zoogdieren. Bloemrijke graslanden zijn van nature rijk aan vlinders, wilde bijen, sprinkhanen, libellen, vogels, vleermuizen,... Ze leven in deze graslanden en gaan er op zoek naar nectar, vinden er beschutting of planten er zich in voort.

Atalanta

Wilde bij

Grauwe klauwier

Beheer van bloemrijke graslanden

Je kan door een gericht beheer mee de bloemenrijkdom bepalen. Naast het beheer is de soortenrijkdom ook erg afhankelijk van het voedselaanbod in de bodem. In zeer voedselrijke graslanden die vaak bemest worden, is de bloemenrijkdom laag. Wanneer je deze graslanden op het juiste tijdstip maait en het maaisel afvoert, ga je het grasland verschromen, bloemrijker maken en tal van insecten aantrekken.

Echte koekoeksbloem

Pinksterbloem

Natuurwaarde voor de flora

Een goed beheer is belangrijk voor de natuurwaarde van graslanden. Om een sterk bemest grasland om te vormen naar een soortenrijk grasland, is verschromelend maai-beheer met afvoer nodig. Dit beheer hou je best meerdere jaren vol. Afhankelijk van het beoogde type kan je daarna overgaan naar een regulier beheer van begrazing, maaien met afvoer of een combinatie van beide.

Op die manier bekom je in Haspengouw voor de drogere bodems onder begrazing een **kamgrasland** met oa kattendoorn, gulden sleutelbloem,... Wanneer je deze gronden maait met afvoer, bekom je een **glanshaverhooiland** met soorten als margriet, knoopkruid, scherpe boterbloem,... Op vochtige percelen verschijnen soorten als pinksterbloem en moerasspirea.

Grasland met margriet

Dotterbloemhooiland

Dotterbloemhooilanden zijn natte hooilanden al dan niet met nabegraving. Er is steeds invloed van het grondwater (kwel) en in de winter overstromen ze vaak. De kenmerkende soorten zijn dotterbloem, echte koekoeksbloem en brede orchis.

De wet

Sommige graslanden worden beschermd door het Natuurdecreet. Zo is er bijvoorbeeld een verbod op het wijzigen van historisch permanent grasland dat gelegen is in groen-, park-, buffer- en bosgebieden. Voor sommige bewerkingen in graslanden (omploegen, inzaaien, reliëf wijziging,...) moet je een vergunning aanvragen. Mocht je hierover vragen hebben, dan kan je steeds terecht bij het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren.

Definitie uit het Natuurdecreet:

Historisch permanente graslanden worden gekenmerkt door het langdurige gebruik als weide, hooiland of hooiweide. Ze hebben ofwel een cultuurhistorische waarde ofwel een soortenrijke vegetatie met grassen en bloemen. Het zijn dus waardevolle, vaak eeuwenoude, graslanden met een microreliëf en een typische plantengroei die zich doorheen de jaren stilaan ontwikkelde.

Definitie uit het Landbouwbeleid:

Blijvend grasland is een term die gebruikt wordt in de landbouwsector. Dit grasland moet 5 jaar behouden blijven omwille van de opgeslagen koolstof in de bodem. Door het omploegen ervan komt de vastgehouden koolstof opnieuw in de atmosfeer terecht als koolstofdioxide, een belangrijk broeikasgas.

Stort geen gras- of snoeiafval in graslanden of wegbermen, het hoort hier niet thuis. Het zorgt er enkel voor dat de bestaande flora wegwijnt en dat er ongewenste veruigingssoorten zoals brandnetels, kleeftkruid, distels,... in de plaats komen. Bovendien is het bij wet verboden.

Advies en subsidies

Graslandbeheer is complex en kan sterk verschillen van perceel en regio. Daarom geeft het regionaal landschap gratis en vrijblijvend advies aan eigenaren van graslandpercelen. Waar nodig helpen we je graag bij het beheer of zoeken we een geschikte uitvoerder.

Landbouwers kunnen een beheerovereenkomst afsluiten bij de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor het behoud of de ontwikkeling van soortenrijke graslanden.

Nuttige links

www.ecopedia.be/graslandbeheer/graslanden_eren_beheren

www.beheerovereenkomsten.be

Daaleindestraat 2
3720 Kortesseme
T 011 31 38 98
info@rlhv.be
www.rlhv.be

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door cofinanciering uit Platteland Plus, bestaande uit middelen van Vlaanderen en Provincie Limburg

